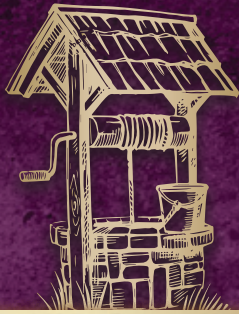

גוליון י"ג

באר החיים

יו"ל ע"י ארגון "חיינו" לחיזוק לימוד ושיעורי תורה שע"י חסידי סלאנים

עש"ק פרשת פקודי • א' אד"ב תשע"ט • נא לא לעיין בשעת התפילות ושבת אחים

דבר המערכת

יומא טובא לרבנן

אמות מה נהדר היה מראה קודש שחיינו בעינינו ביומא טבא דרבנן איה כותב ואיה סופר שיוכל להעלות על הכתב רגשי לבבות הומות באיחוד מופלא ועילאי, איה איש חורט לדורות תואר פרצי שמחה והתעלות במעמד נשגב ונהדר זה, עת נקבצו ובאו קהל אנ"ש שיחי' מארבע כנפות הארץ ואף מחוצה לה לחוג ברוב פאר ברנה ודיצה חגיגת סיום מסכת ברכות שנלמדה ברוב יגע ויזע תמידין כסדרן חבורת קודש ברב עם הדרת מלך, בשילוב שמחת בית צדיקים בגיל ורגל נישואי נכדי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, וכבר הטיבו טובי הדרשנים בקישורי ציצים ופרחים לקשר שמחה בשמחה,

מה תתן ומה תוסיף כתיבת עט דלה ורצוצה לתאר עצמת רגעי התעלות שחיינו וכלנו יחדיו במעמד מפואר זה, אמנם פטור בלא כלום לא יתכן על כן הננו להציע כאן מקצת מהרגשי הלבבות העולות על גדותיהן ברוב שמחה של מצוה וללמד על הכלל כולו יצאו, להוסיף ולאמץ פעלים לחבורת לומדי 'עמוד החבורה' בחדוה עילאית בעז"ה, (ועל משא כ"ק אדמו"ר שליט"א וכן תמצית דברי הרבנים בסיום המרכזי באלעד ובסיומי השטיבלאך בארץ ובחול' עוד חזון למועד).

במעמד סיום אדיר ומרומם זה, מקום נתייחד לה לשמחה מיוחדת עת קיימנו מצוות ביכורים הבאנו ראשית פרי יגיעתנו - המסכתא הראשונה אותה זכינו ללמוד בדיבוק חברים איתנה ונאמנת המאחדת ומקרבת לבבות המקושרים לאילנא דחיי בארץ ובגולה כולה, ואם במצות ביכורים מבואר במשנה רוב חיבה והערכה שגילו בני ישראל כלפי מביאי הביכורים בית ה' ובגודל שמחתן שהתבטאה גם בהקדמת שלום ובעיטורי עיטופי כלים ובשיר ורגל דברים גשמיים, כל שכן כאן בהבאת ראשית ביכורי פירותינו מה מאוד גדולה השמחה ופורצת לה גבולות חומר ומעלה ומרוממת לב מביאה טפח וטפחיים מאדמתם עד שעטורה בעיטורים נאים, ובכלי שיר, כעין הקריבנו פרי ביכורינו לפני ה' בשמחה וטוב לבב בימי בנין בית מקדשינו ת"ו, להגדיל כבוד התורה ולהאדירה.

ואכן גבאי הארגון באר חיינו - לא חסכו כלום לפאר ולרומם כבוד נותן התורה יתברך שמו בהוד

עמוד החבורה

הרה"ח ר' שמואל טייבנר שליט"א

חביבין דבקבעתא

אותו. ור' צדוק נעור ומתנער מיד ממשכבו, ושם פעמיו אל החברותא. פעם אחת אירע, שמתוך חבלי שינה הניף ר' צדוק את ידו וגרש את הזבוב. ויהי ממחרת - והזבוב הנאמן חדל מלהופיע! בגלל שגיא קטנה, הסייעתא דשמיא המיוחדת - פסקה!

אנו נרויח הרבה אם נשכיל להבין, כי אמנם קיימים מצבים שיש סיבה נכונה לביטול הקביעות, יתכן שגם אם הייתי שואל לאדם גדול, היתה תשובתו אלי, לא, אינך מחוייב בהקרבה כזו. אבל אם בכל אופן נתאמץ וכן נקיים את קביעותינו, נזכה לסייעתא דשמיא פורצת גבולות. והקב"ה הרי נוהג במידה כנגד מידה, ואם אנחנו מוותרים על החשבונות שלנו, נוכל לצפות שגם משמים לא יתנו לו עם חשבון, ויתן ויחזור ויתן.

ועוד נקודה חשובה הקשורה לפרשת שבוע שעבר, כתוב והנשיאים הביאו חסר יו"ד, כיון שאמרנו, מה שיחסרו כולם נשלים אנו, וכיון שלמלאכת המשכן כבר לא נותר מה להשלים, נשאר להם אבני השהם וכו' לבגדי הכה"ג. ראיתי בספר חדש על התורה, שמביא מן המהר"ל מפראג, מדוע זה נרמז דווקא בחסרון יו"ד, כי יו"ד זה מספר שלם - עשר. וזה מרמז על צבור (והרי צבור אינו פחות מעשרה). כי החסרון בהתנדבות הנשיאים הי' שהם לא הביאו ביחד עם כלל ישראל ונחסרה מעלת הצבור. ומכלל לאו אתה שומע הן, שכאשר צועדים עם 'עמוד החבורה' ונכללים עם הציבור, כמה מעלות טובות עלינו. וגם כל נשכח את אשר הבטחנו למסכת ברכות כאשר נפרדנו ממנה 'הדרן עלך מסכת ברכות' ומידי פעם נפקוד גם אותה.

'ויקהל משה' - אמרו חז"ל - אמר לו הקב"ה למשה עשה קהילות גדולות לדרוש בשבת, וזה תפקידנו בשבת ובכל השבוע, ללמוד וללמד, שיהא קולו של יעקב עולה ומצפצף בבתי מדרשות, ועל ידי זה - ורק על ידי זה, ישברו ידי עשיו וחותריו הקמים עלינו מבחוץ, וידי עושי מעשי עשיו הקמים עלינו מבית, ויתגדל ויתקדש שמי' רבא.

חביבות יתירה ישנה משמים, ואולי ניתן לומר שעיקר החביבות למצוה שהאדם עושה, היא כאשר הוא עושה אותה בקביעות, וכך היה מרן אדמו"ר זיע"א משנן באזננו חזר ושנן מבלי הרף, על יסוד לשון הפיוט 'חביבין דבקבעתא'. קביעות יש לה שתי משמעויות - קביעות יום יום חק ולא יעבור. וכן צורת הלימוד לימוד בדרך קבע, שהאדם קובע עצמו ללימוד, ולא כמעשה ארעי. (כמו שיש סעודת קבע, שפירשו שהאדם קובע עצמו לאכילה להבדיל מסעודת ארעי). וההשתלבות בקהל לומדי עמוד היומי נותנת לנו את שתי הקביעות - הרצון להספיק ולא לפגר ממריץ שלא לדלג אף יום, וגם הלימוד נעשה בכובד ראש הראוי, בהיותו הלימוד המיוחד והחביב עלינו מצד שייכותו לכלל חבורתנו משוש חיינו.

והיה מרן אדמו"ר צדוק"ל מוסיף עוד משמעות לענין קובע עתים לתורה, (הרעיון כבר מופיע בספרי הקדמונים ואדמו"ר זיע"א הרבה להביא אותו) שהוא מלשון גזילה (כלשון הפסוק) (מלאכי ג ח) 'ואמרתם במה קבענו המעשר והתרומה', ראה רש"י שם ובר"ה כו: היינו שהאדם יגזול מהזמנים המיועדים לענייני העוה"ז, אם זה זמני אכילה ושינה או זמני עסק הפרנסה, ויחטוף אותם ללימוד התורה, והרי אמרו חז"ל (חולין קט:): כל מה דאסר לנא רחמנא שרא לנא כנגדו, אסר לנו דם והתיר לנו כבד, אסר לנו דבר אחר וכנגדו התיר לנו את דג השיבוטא הדומה לו בטעמו. אז מצינו אם כן גם גניבה המותרת, להתגנב מהבית וללכת לביהמ"ד.

אספרה נא סיפור נפוץ וידוע בעירי בני ברק. מאחר ושמעתי ממה כוונים, וגם הכרת את בעל המעשה, אני נוטה לחשוב שאכן כך היה.

איש הי' בבני ברק ורבי צדוק טורצין שמו. והאיש כשמו כן הוא, צדיק עמל בתורה ובמסור ובדקדוק המצוות, בימי אברכותו היה נוהג לפרוש לשנית צהרים קצרה, ודווקא קצרה, כי היתה לו חברותא לשעה קבועה. היה עליו להתעורר -נניח- בשעה שלש, מידי יום ביומו בשעה שלש, חדר זבוב לחדרו, זמזם ונתר על פניו והעיר

הפרוה שרים

ברכות ט:

סמא דיסורי קיבולא בשמחה. כל מה שמתחזק לקבל בשמחה, ממנה לחיש קץ לפטור מהייסורים, ויוציאו מהמיצר למרחב. געוואלד, האב שמחה וחיוזק - וטוב לך.

(דברי שמואל מכתב לב עמוד שא)

והדר ותהי משכורתם שלימה מן השמים וימלאו כל משאלות לבם לטובה.

מעלה נוספת בחגיגת יומא טבא לרבנן עמלי התורה רבנן ותלמידיהון שזכו ברוב סייעתא דשמיא לסיים מסכת זו בשלימותה - כד שלים מסכתא, וכבר ביארו המפרשים גודל מעלת סיום מסכת עפ"י דברי הגמ' בשלהי תענית על יום ט"ו באב שלא היו ימים טובים כמוה לישראל ומבואר בגמ' טעם הדבר, שפסקו בו לכרות עצים למערכה הרי ששמחה גדולה זו היתה שמחה לגמרה של מצוה כבחירת סיום מסכת אמנם שמחת סיום מסכת עדיפה במעלה כדברי היש"ש בהשלמת הספר אין לך מצוה גדולה מזו ובפרט היכא שדעתו להתחיל אחר כך ספר אחר, כי בכך שבדעתו של הצורבא מרבנן להתחיל מסכת נוספת, מתווספת שלימות על ההשלמה בעצם סיום המסכת ומעולה היא במעלה מהשלמת כריתת העצים שסיימה הפסק, וא"כ מעלה מיוחדת יש לה לשמחה זו בכך שב"ה כבר התחילו ללמוד פרק ערבי פסחים כהמשכה ללימוד מסכת ברכות ובכך מושגת השלימות כראוי, מה גם החזרות והשינונים, הן כלל נקוט בידינו המביא ביכורים, מביא וקורא, חוזר ומשנן למען תיקבע לקנין נצחי, ואכן זכינו ב"ה לפרויקט 'ברינה יקצורו' (אשר ימשוך בע"ה באופן קבוע בימי ספיה"ע והשובב"ם) ושאר החזרות למיניהם שתהא הקריאה קבועה ותמידית בעז"ה.

מעלה נוספת יש כאן בריבוי המסיימים וכח הרבים כפי שכבר הזכיר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א כי כוחם של מרובים העושים מרובה היא יותר ויותר וא"כ בסיים זה בו נוטלים חלק זקנים עם נערים, אברכים ובחורים, יושבי על מדין ועמלי יום כולם כאחד ובראשם עט"ר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שסיים את המסכת בשער בת רבים הרי שהשמחה כפולה ומכופלת פי כמה וכמה כפי ערך ריבוי המסיימים, ואם על צורבא דרבנן יחיד שסיים משנתו עשה אביי יומא טבא לרבנן, כאן שכולהו רבנן ותלמידיהון שלמו מסכתא יומא טבא הוא לכל העולם כולו עליונים ותחתונים עלזו בעיזוז וחדוה ביומא רבא זו.

ואכן ברוב פאר והדר חוג נחגגה מסיבת כבוד זו לכבודה של תורה כאשר קהל אנ"ש נקבצו יחדיו בקרית הישיבה באלעד כאשר ההיכל מלא מפה לפה בחתני השמחה מסיימי המסכת שהסבו סביב שולחנות ערוכים בטוב טעם לסעודת מצוה כראוי וכיאות לכבוד התורה ולומדיה ודרוש דרשו הדרשנים בגודל השמחה וברום מעלת לימוד התורה ברבים ובקביעות, ולאחמ"כ ריקודי קודש בלבית אש פורצת גבולות א הארץ מיט א הארץ חברו בשמחת התורה ובתפילה נלהבת "ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים..." ואהבתך... יארכו השורות ולא יספיקו לבטא את עוצם השמחה וההתרוממות העילאית, ויה"ר שכשם שזכינו לסיים מסכת זו כן נזכה לסיים מסכת פסחים ועוד מסכתות ברוב שמחה וחדוה ונזכה כולנו יחדיו לשמוח בשמחתן של ישראל וכדברי המודרש שבזכות עסק התורה 'בחבורה' יזכו לצאת מן הגלות בב"א.

הדוּתָא דהַלְכָתָא

הרה"ג ד' אברהם מיכל רובין שליט"א
שתית יין מבית לבית

- מצוי בפורים באורח שמכבדים אותו בשתיית יין, ויודע שבסמוך ישתה עוד יין בבית אחר [כרגיל בבאים לאסוף צדקה, או משלוחי מנות]. האם יועיל הברכה מבית לבית, והאם יש לברך ברכה אחרונה אחרי כל שתיה - אם שתה רביעית. א. הנה יש נפק"מ בין שותה רביעית או פחות, דבשותה רביעית שהוא שיעור החייב בברכה אחרונה לכו"ע¹, אזי נכנסים לספק אודות שינוי מקום. ובאם שתה פחות מזה אזי נוהג בו ודאי דין שינוי מקום, וצריך לברך ברכה ראשונה בכל בית. ב. הנה נחלקו הראשונים אודות גדר 'דברים הטעונים ברכה במקומם', בשיטת רב חסדא (קא:) דאין מתחייב ברכה במקום אחר, וכן פסק הרמ"א, במאי איירי. ותלוי זה בביאור המשנה בברכות 'מי שאכל ושכח ולא בירך, בית שמאי אומרים יחזור למקומו ויברך', ונקטינן בזה כב"ש לחזור. דשיטת רשב"ם דמיירי בכל שבעת המינים ויין, וסברתו דברכת מעין שלוש חשובה היא כעין בהמ"ז ויש לחזור למקומו, וכן דעת הרמב"ם (ברכות פ"ד א'). אמנם תוס' שם (ד"ה אלא) חולק וסובר דרך פת שמברכים עליה המוציא, ואולי גם שאר מיני מזונות חשובים הם לחזור למקומו, אך לא יין ופירות. ג. ולהלכה לכמה פוסקים הוי ספיקא דדינא, וגם ביין ושבעת המינים מחמירין כב' הצדדים, לחזור למקומו, ובאם יצא לא יברך שוב. ויש ליהזר שלא להגיע לכך³. (שו"ע קע"ח ה, מג"א סק"ב, מ"ב סקמ"ה, קפ"ד ג). לכן אם שתה רביעית - ראוי לברך ברכה אחרונה שם לפני צאתו, ובמקום השני יברך שוב הגפן⁴. ד. ואם אירע שיצא ולא בירך ברכה אחרונה, ובבואו למקום השני שותה שוב, מדין יכול לשתות על סמך הברכה הראשונה, ואח"כ יברך ברכה אחרונה⁵, דכבר נתבאר דמספיקא נחשב שלא נעקר מברכתו הראשונה. אמנם ראוי שישמע ברכה מאחר שיוציאו⁶.

משך הזמן

- ה. אם נתעכב מלברך ברכה אחרונה על יין, הנה יין נחשב כמאכל היות ומשביע, וכ"ה בשו"ע (קפ"ד ה). ולכן אם שתה לשבעו אזי משך זמן לברכה אחרונה הוא עד שיתעכל במעייו והוא שמתחיל להיות רעב לכך, ונמשך לעתים הרבה זמן, אך גם בזה לא ראוי להמתין הרבה שמא יתעכל במעייו, ושמא ישכח. אמנם כששתה רביעית ולא שבע מזה, אזי מעיקר הדין נמשך זמנו ד' מיל - 72 דקות. אמנם היות ויש חולקים ע"ז יש ליהזר ולא יתעכב זמן רב, ונפק"מ בעת שבת אחים וכיו"ב שלא יתעכב הרבה לברכה אחרונה (קפ"ד מ"ב סק"ה, וביה"ל ד"ה אם). אמנם נקטו האחרונים שעד חצי שעה ודאי יועיל לברך ברכה אחרונה, גם כשלא שבע (כה"ח קפ"ד סק"א, וזאת הברכה עמ' 50 מהגרש"א).

1. דבאמת יש ספק בכך, דתוס' מסתפקים בשיעור ברכה אחרונה במשקין אם הוא רביעית או כזית (וסוה כו), ומספיקא מברכים רק ברביעית, וראוי לימנע מן הספק ולא לשתות יותר מכזית (סי' ר"א וסי' סק"א יב). 2. דא' שם בגמ' דתלמיד שהחמיר כב"ש בשוגג מצא ארנק, ואחר שהקיל ביצא במזיד כב"ה אכלו אריה, וכן פסק בשו"ע (קפ"ד א). 3. הן דגם לדברי מ"א ומשנ"ב הרי הוי ספק ברכות, ולדעת תוס' כשמגיע למקום אחר נחשב כשותה בלי ברכה דנעקרה ברכתו. והגר"א הכריע כדעה האמצעית שרק במוזנות ופת נוהג זה, דראיית תוס' אין לה פירכא, וא"כ ודאי מתחייב בברכה, וכן דעת הר"ף ורא"ש. (גרי"א קל"ח סק"ח, וסי' סקמ"ה). 4. ועי' לשון הזהב של שו"ע הרב (ר"ב ח)... טוב יותר להרבות בברכות, כי לעולם ירבה בברכות הצריכות, וימנע בשאין צריכות... ולא ציוו למעט אלא כשיכול לפטור שתי דברים בברכה אחת יחדיו המיוחדת לשיניהם.
5. דגם בדבר החייב ודאי לשוב למקומו, אם אוכל במקום השני אפי' מעט פת, נחשב מקומו ויכול לברך שם, ורק כשאין לו פת חייב לחזור. (קפ"ד ב, וסי' סק"ט). 6. ואף דלכתחילה אין מוציאין בברכה ראשונה להרמ"א, מלבד פת בשולחן אחד (קס"ז יא), וביין מותר להוציא רק כששותים דרך קביעות (רי"ג רמ"א סעיף א מ"ב סק"ב). מ"מ בפורים מצוי ששותים דרך קביעות. וגם בלא זה הרי במקום ספק מותר וראוי לצאת יד"ח מאחר. (ע"פ מ"ב קס"ד סקמ"ט, והגר"ש אלישיב באשרי איש ח"א פל"ה). 7. אירע בטבריא אשר נתעורר ספק ברכה בעת שבת אחים, וכבר נפסק בשו"ע דספק ברכות להקל, אמנם הרה"צ ר' הערש מיכל ז"ל נענה ואמר 'ספק ברכות - אין אוכלים'. ושמענו לקולו, ומיד אח"כ נענה בחכמה דא"כ כבר היה היסח הדעת ורשאים לברך לכו"ע (מזקנים אתבונן).

ברכות ס. ואהבת את ה' אלהיך וגו' בכל לבבך בשני יצריך וכו'.

מרן מא"ד מלעכוויטש ז"ע אמר בשם הרבי ר' מיכל' המגיד מזלוטשוב זי"ע, אמונה סובלת שני פירושים, היינו שמואמין בזה. ועוד, שע"י האמונה ושימת מחשבתו - ממשך הדבר. וזו היא סגולת אמונה בכל דבר, אשר מאד ממשך האיש הישראלי הענין אשר מחשבתו עליו, אם לטוב, וכן אם וכו' להיפך חלילה. לכן צריך להיזהר מאד מאד ממשך (לכל יחשוב מחשבות לא טובות). והוא כענין שאמרו חז"ל 'יהודה בר נתן הוה שקיל ואזיל בתריה דרב המנונא, אתנח, אמר ליה יסורים בעי ההוא גברא לאתויי אנפשיה, דכתבי (אייב ג, כה) כי פחד פחדתי ויאתיני ואשר יגורתי יבוא לי. (כתבי רמ"מ החדש נח)

חדוהא דשמעתתא

הר"ד יעקב סטל הי"ד

חדרי האירוח שבמתחם בית הכנסת

פסחים ק ע"ב - קא ע"א: אותם בני אדם שקידשו בבית הכנסת. אמר רב: ידי יין - לא יצאו, ידי קידוש - יצאו. ושמאל אמר: אף ידי קידוש לא יצאו. אלא לרב, למה ליה לקדושי בביתיה? כדי להוציא בניו ובני ביתו. ושמאל, למה לי לקדושי בבי כנישתא? לאפוקי אורחים ידי חובתן, דאכלו ושתו וגנו בבי כנישתא".

הסבר התוספות

על דברי שמואל, שהקידוש בבית הכנסת נועד להוציא את האורחים ידי חובתן, שכן הם אוכלים, שותים וישנים בבית הכנסת, תמיהו רבותינו בעלי התוספות על אתר (ד"ה 'דאכלו ושתו'): הא כיצד האורחים אוכלים, שותים וישנים בבית הכנסת בניגוד להלכה הפסוקה, ש"בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש: אין אוכלין בהן, ואין שותין בהן, ואין נאותין בהם, ואין מטיילין בהם..." (מגילה כז סע"ב - כח רע"א). השיבו על כך התוספות: "דלא דוקא בבי כנישתא, אלא חדריה שהיו סמוכין לבית הכנסת קרי 'בי כנישתא', ומשם היו שומעים הקידוש".

בית הכנסת כמקום אכסניה לאורחים

על השימוש בבית הכנסת כמקום אכסניה לאורחים, לאכילה שתיה ולינה, מעידים מקורות רבים. כן, למשל, שינוי: "כיצד מעלין את הביכורים? כל העיירות שבמעמד מתכנסות לעיר של מעמד, ולגין ברחובה של עיר, ולא היו נכנסין לבתים" (משנת ביכורים ג). ועל כך תמיהו בתלמוד הירושלמי (ביכורים פ"ג ה"ב): "ילינו בבית הכנסת?", והשיבו: "מפני אוהל טומאה". כלומר: מפני חשש טומאת אוהל לא היו מעלין הביכורים לנים בבית הכנסת, כי אם יטמאו הם לא יוכלו להיכנס לבית המקדש.

משמע, שאורחים שלא היו בדרכם לבית המקדש ולא חששו להיטמא, היו אכן לנים בבית הכנסת. הוה אומר: עוד בזמן שבת המקדש היה קיים שימוש בתי הכנסיות גם כמקום לינה להולכי דרכים. ומסתבר, שגם לאכילה ולשתיה.

ואכן לפני כמאה שנה נתגלה בירושלים לוח אבן, שנקבע במקורו בחזית אחד מבתי הכנסת שפעלו בירושלים בזמן המקדש, ועליו חקוקה כתובת בשפה היוונית, שפתם של רבים מהעולים מחוץ לארץ, בה נאמר כן: "תאודוטוס בן טנסוס, כהן וראש בית הכנסת... בנה את בית הכנסת לשם קריאת תורה ולימוד מצוות, ואת האכסניה והחדרים ומתקני המים, לשם הארחת הנצרכים מן הנכר" [מחוץ לארץ]. כתובת זו הודיעה לעולי הרגל, שעלו לבית המקדש מחוץ לארץ ושפתם היתה יוונית, כי בבית הכנסת שלפניהם ישנם חדרי אכסניה מיוחדים עם בורות מים

הכתובת היוונית שהוצבה בחזית אחד מבתי הכנסת בירושלים בזמן המקדש

לשימושם. הנה נוכחנו, שהאורחים לא התאכסנו בבית הכנסת עצמו אלא רק בחדרים הסמוכים לו.

מקווה לטבילת ידיים

שימושם של האורחים בחדרים הסמוכים לבית הכנסת לאכילה ושתיה, מסבירה גם את קיומן של מקוואות לטבילת ידיים בכמה בתי כנסת קדומים, מזמן המקדש, כמו בתי הכנסת בגמלא, ביריחו ובהרודיון. צורתן של המקווה מעידה עליו שהוא נועד לטבילת ידיים. מדובר במקווה המכיל ארבעים סאה מים, ואף צורתו אינה מאפשרת את טבילת כל הגוף, ובהכרח שהוא נועד לטבילת הידיים בלבד, לצורך אלו שהקפידו לאכול חולין על טהרת הקודש, החייבים לטבול את ידיהם במקווה כשר ואפילו לאכילת פירות (עי' משנת חגיגה ב ה: "נוטלין לידים לחולין ולמעשר ולתרומה, ולקודש - מטבילין"; בבלי, חגיגה יט ע"ב - כ ע"א: "שמע מינה, חולין שנעשו על טהרת הקודש כקודש דמו". ועי' השגת הראב"ד לרמב"ם, הלכות אבות הטומאות, יא ט). וכמובן שאין כל סיבה להקמת מקווה לטבילת ידיים בבית הכנסת אם לא שהחדרים הסמוכים לאולם התפילה שימשו לאכילה ושתיה.

בתי הכנסת בתקופת האמוראים

עד עתה דובר על בתי הכנסת מימי בית המקדש השני. אך גם כמה מאות שנים לאחר מכן, בתקופת האמוראים, היה הנוהג הפשוט להעמיד סביב אולם התפילה שבבית הכנסת חדרי נוספים לשימוש - בין היתר - להכנסת אורחים, לאכילה, לשתיה ולינה. ומידע זה על בתי הכנסת בתקופת האמוראים הוא החשוב לנו, שכן לא באנו אלא להסביר שדברי האמורא שמואל, שהאורחים "אכלו ושתו וגנו בבי כנישתא", מתייחסים באמת לחדרים הסמוכים

לאולם התפילה שבבית הכנסת.

יותר ממאה שרידי בתי כנסת מתקופת האמוראים נחשפו בארץ ישראל, ורבים מהם מעידים על קיומן של חדרי נוספים סביב אולם התפילה. יש בתי כנסת שניתן גם לראות ממצא המצביע על קיומו של חדר לבישול ואפייה - מטבח. כך למשל, בבית הכנסת בחורבת רימון נמצאו שרידי תנור וכלי בישול מחרס, וגם בית הכנסת ביריחו שימור מתקן בישול בנוסף על טרקלין מיוחד לסעודות.

גם חדרי אירוח ולינה נמצאו בשרידי בתי הכנסת מזמנם של האמוראים. כך בבתי הכנסת שבבית שאן, בית שערים, חורבת שמע, חמת גדר, חמת טבריה ועין גדי. ואע"פ שכל בתי הכנסת המדוברים כאן הם בארץ ישראל בעוד שהאמורא שמואל חי ופעל בבבל, שלא שרדו בה בתי כנסת קדומים, נראה שבנוגע לענייננו לא היו בתי הכנסת בבבל שונים מאלו שבארץ ישראל.

דעם רעבינ'ס עמוד

הר"ד שמעון בר"ש גלבשטיין הי"ד

רוב בני זמננו אנשי שלומנו זכו וסיימו את מסכת ברכות במשך תקופת השבוע! ועוד כמאתיים ששנו ויש גם ששילשו, והרי זה כמה עשרות אלפי דפי גמרא! שנוספו והשפיעו קדושה על כל העולם, ועל בני החבורה בפרט. אין ספק, שרוב החבורה הם ציבור גדול וניכר. אך מה עם כל האחרים, שעדיין לא הצטרפו... בודאי, לכל אחד יש סדרי לימוד קבועים מימים ימימה, וקשה לדחות זה מפני זה. ויש גם טרדות וקוצר זמן וכו'.

ובכל זאת, הלא כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בזאת חנוכה' שנה זו, 'על כל אחד להשתדל להצטרף ללימוד זה'. זוהי קביעה ברורה, להורות לנו את הדרך אשר ילכו בה. וכי אנו בוחרים לציית רק לדברים הקלים והנוחים... שמעתי מהרה"ר ח' ישראל שמעון קסטלניץ ז"ל, שפעם ביקש ממרן האדמו"ר זי"ע מבראנוביץ, שרצונו להיות מקושר אליו [באמת].

ומרן השיבו, שלושה תנאים נדרשים להתקשרות: א. פאלגן וואס מ'הייסט. ב. האזערן אויף די שבתים וואס מ'איז געווען צוזאמען. היינו לציית לכל מה שהאדמו"ר ציווה, ולחזור על השבתות והי"ט שהיו בצילו. ג. אצל זקני מרן בעל היסוד העבודה זי"ע, היו נכנסים אליו, כשהוכנס - הוא הדאטשיקל - הקסקעט החסידי שחבשו לראשם - היה מכסה את המצח. כיון שידעו שהוא רואה עליהם את חטאיהם, והיו בושים בכך.

תנאים אלו, הם הדרכים שסללו רבוה"ק וצדיקי הדורות, לכל החפץ לידבק בצדיקים.

והראשון בהם הוא: 'פאלגן', לציית. לקיים מה שנצטוו, בלי התחמקויות וכלי תירוצים.

זוהי התקשרות אמיתית, שיש בה ממש. כזו המרוממת את הדבקים אל הקב"ה, כי כל 'מחובר לטהור' - גם הוא עצמו ייטהר, לבסוף. ולהבדיל מהתקשרות שטחית, שאינה מחייבת במאומה, וממילא היא חסרת משמעות, ותועלתה קטנה מאוד.

הדברים היו נכונים תמיד, אך בודאי ובכל-וחומר, בדורות אלו, בהם היצר הרע וסטרא איליה מהלכים בגאון ברחובה של ארץ, וכמעט שאין להיכן לנוס ולהישמר ממנו. בעת כזאת, ההתקשרות המחייבת, האמיתית, לצדיקים ולחברים נאמנים עובדי ה', היא היא העצה להישמר מרשת היצה"ר אנו וזרענו.

אחד מזקני החסידים שעוד הסתופפו בצילו של מרן בעל היסוד זי"ע, היה 'נח דער מלמד' (הוא 'נח דער אלטער'), שהתגורר בבראנוביץ, והיה מחסידיו של הרה"ק רבי ישישכר לייב, ה'עלטערער' זי"ע.

בפורים שאחר הסתלקותו של מרן מהר"ל זי"ע, בטיש של מרן האדמו"ר מוהר"א מבראנוביץ זי"ע, עלה נח הישישי על השולחן, וביקש: 'דער אויבישטער זאל העלפן, מ'זאל אונז מקרב זיין, היינו שמרן האדמו"ר מוהר"א זי"ע יקרבו. השיבו הרבי: כתוב במגילה (פ"ט, ד) 'ישלח ספרים אל כל היהודים... הקרובים והרחוקים'. ומה שיין, ואיך יתכן, שהיו כאלו שהיו 'רחוקים' אצל מרדכי הצדיק?

אלא, 'ווער ס'האט געוואלט זיין פון די 'קרובים' - איז ער געווען פון די קרובים, און דער וואס האט געוואלט זיין פון די רחוקים - איז ער געווען פון די רחוקים'.

והעצה להיות מה'קרובים', המקושרים והמחוברים היא בראש ובראשונה: לציית, לקיים.

קיימו וקבלו עליהם היהודים... ולא יעבור להצטרף ללימוד 'עמוד החבורה'. ויהי חלקנו עמהם.

חסידות

ברכות ס: ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו

למען ה' נישט נעמין צום הארצין, ולהתחזק באמונה שלימה שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד. וסמי דיסורי - קיבול, זהו הריצעפט דערפון [מירשם הרפואה על כן]... וכמאמר חז"ל (שם) חייב לברך בשמחה, והכל בהשגחת השי"ת.

(הרה"צ רבי מרדכי לידר זצ"ל, בית דלי עמוד 1)

פסחים קז. רמז מן התורה לשתות יין בפורים. כי בשבת כתיב זכור את יום השבת לקדשו, ודרשו חז"ל זכרה על היין. ופורים מצותו זכור את אשר עשה לך עמלק הרי עניינו זכירה, שהוא על היין...

(מזקנים אתבונן, פורים)

סיום המדבוי בארץ

בכח הרבים

בכח הרבים... גיבין אלע אוועק זייער רצונות און פונדעם ווערט א מטבע של אש

לא נתנשי מין לא בעלמא הדין

ליהודים הייתה אורה - אורה זו תורה

שטיבל אלעד

הרה"ח ר' יצחק דוד אלטר שליט"א

הסיום בלונדון

הרה"ח ר' מרדכי וינברג שליט"א רב דקהילתנו

שטיבל אשדוד

הסיום בארה"ב

חלק מהקהל

חלק מהקהל

שטיבל ב"ש בית מדרש

הרה"ח ר' ברוך צבי פדר שליט"א

שטיבל שאול המלך

כי הם חיינו...

